

Algemene Beschouwingen Eijsden Margraten Lokaal 2022

(Spreker 1, Sander)

Voorzitter,

In afwezigheid van onze fractievoorzitter hebben wij als EML besloten om de algemene beschouwing te verdelen, mijn collega's Chayenne Eerlingen en René Jansen zullen ook een deel van de beschouwing voor hun rekening nemen.

Voorzitter, een terugblik op de algemene beschouwingen van vorige jaar leert ons dat er nog veel in het teken stond van het Covid virus vertaalt naar de Coronacrisis. Daar waar we langzaam mogen concluderen dat we deze crisis achter ons kunnen laten, worden we als samenleving geconfronteerd met nieuwe crisissen. Mede als gevolg van de oorlog in de Oekraïne hebben wij te maken met hoge inflatie en de energiecrisis. Zaken waarvan een groot deel van onze inwoners nu al de gevolgen van merken. Met de klimaatcrisis, stikstofcrisis, asielcrisis en de woningcrisis wordt deze vervelende lijst alleen maar langer. Mensen maken zich zorgen en terecht. De Coronacrisis heeft ons geleerd om initiatieven te ontplooiën, creatief te zijn maar bovenal er te zijn voor onze inwoners. Met deze huidige situatie zullen we adequaat moeten handelen en waar we kunnen er zijn voor onze inwoners, verenigingen en stichtingen. Meer dan ooit wordt er gekeken naar de landelijke maar zeker ook de lokale overheid.

Voor ons allen ligt er de uitdaging om het vertrouwen in het bestuur te herstellen en de dienstverlening te verbeteren. Dicht bij de mensen, dat is het motto. Maar wat betekent dit nu concreet en wat moet er dan veranderen binnen onze gemeente. Het rapport van Necker van Naem ligt er inmiddels ruim een jaar en in 2023 gaan we samen met ondersteuning van een externe partij een traject opstarten hoe invulling te geven aan de aanbevelingen uit het rapport. Enigszins kritisch maar met vertrouwen kijken we uit naar de vervolgstappen. Zorgvuldigheid is geboden maar op een gegeven moment moeten zaken ook concreet worden en moeten we daadwerkelijk overstappen van de theorie naar de praktijk, van praten naar doen. Ook voor wat betreft onze dienstverlening mogen we nu echt ook stappen gaan zetten. Anno 2022 verwacht de 'klant' (onze burgers) nu eenmaal meer van ons dan wellicht in het verleden. Daar waar het bedrijfsleven de omschakeling naar de wens en behoefte heeft gemaakt blijft onze gemeente vooralsnog enigszins achter. Lange doorlooptijden, onduidelijke communicatie, gemis aan daadkracht zijn veel gehoorde klachten vanuit onze inwoners. Ook hierin kijken we uit naar het projectplan dienstverlening. De verwachtingen als het gaat om service zijn nu eenmaal sterk veranderd binnen onze samenleving. We kunnen daar als gemeente niet in achter blijven. EML zal dit proces kritisch blijven volgen en roept het college op tot actie en vooral daadkracht.

De gemeente EiJdsen-Margraten is een financieel gezonde gemeente. Daar mogen wij trots op zijn maar geeft ons tevens de verantwoordelijkheid om dit zo te houden. Druk op onder andere de exploitatie, onzekerheden op het gebied van de zorgkosten en infrastructurele werken brengt zonder twijfel een aantal afhankelijkheden en onzekerheden met zich mee. We zullen hier als gemeente goed op moeten blijven inspelen. Dat het OZB-tarief met maximaal de inflatiecorrectie zal stijgen is gezien de huidige tijdsgeest meer dan acceptabel.

Tot zo ver mijn bijdrage voorzitter, ik geef het woord graag aan Chayenne Eerlingen.

(Spreker 2, Chayenne)

Omdat het in de zorg vaak om veel geld draait dat wordt uitgegeven, gaat het meestal enkel over het geld en wat EML betreft te weinig over de kwaliteit van de zorg. Wij willen als partij graag benadrukken dat wij het leveren van goede zorg vooropstellen. Wij verwachten en gaan er ook vanuit dat er voor het Sociaal Domein reëel en verantwoord is begroot richting de komende jaren. Wetende dat WMO, jeugd en de Participatiewet open einde regelingen betreffen en we als gemeente het risico blijven dragen op het moment dat de bedragen in de begroting niet voldoende blijken zijn.

Op welke manier er is begroot, dat is duidelijk geworden tijdens de sessies waarin de raad is meegenomen. Er is uiteindelijk ten opzichte van de begroting van 2022 behoorlijk bij geraamd aan budget op jeugd en WMO en toch legt u zichzelf kostenbeheersmaatregelen op, dat is zeker te prijzen maar dit mag wat ons betreft niet ten kosten gaan van de zorg. EML staat voor een sociaal beleid maar met het uitgangspunt: niet meer, maar ook zeker niet minder hulp en ondersteuning bieden dan noodzakelijk.

De wachttijden voor het sociaal team zijn voor ons een zorgpunt, waar ligt dat aan? Waarom lopen de aanvragen op? Is er sprake van onderbezetting of is het een combinatie van beide factoren? Ook de wachtlijst voor de huishoudelijke hulp blijft toenemen, door een aanhoudend personeelstekort. Dit baart ons grote zorgen. Toegekende uren worden pas laat of misschien zelfs niet geëffectueerd. Dat betekent dat er minder budget ingezet hoeft te worden. Tot op een zekere hoogte begrijpen wij dit, maar wij gaan er toch vanuit dat u blijft kijken of er eventueel samen met regio en alle zorgaanbieders een oplossing gezocht kan worden voor dit probleem. Mensen die de hulp hard nodig hebben, verdienen deze inspanning en moeten zo snel als mogelijk ondersteuning kunnen krijgen.

U bent een aantal jaren geleden gestart met het monitoren van de uitgaven van Jeugd, WMO en Participatiewet middels dashboards, hierdoor heeft u meer inzicht gekregen en kunt u budgetten beter prognosticeren. In het verleden heeft u deze dashboards met de raad gedeeld middels een Raadsinformatiebrief per kwartaal, bent u voornemens dit ook in deze raadsperiode weer te doen?

Ook EML is ervan overtuigd dat preventie loont, daar moet dus zeker nog meer in geïnvesteerd worden, niet enkel om de zorg voor onze gemeente financieel behapbaar te houden maar tegelijkertijd

om de inzet van de zwaardere zorg bij de zorgvrager te voorkomen. Het doet ons dan ook deugd dat de reeds ingeslagen weg verder wordt vervolgd. Nu ruim een jaar na de implementatie van onze eigen Sociale Zaken Eijsden-Margraten (SEM) denken wij te mogen concluderen dat we er goed aan hebben gedaan de Participatiewet en aanhangende regelingen weer zelf uit te voeren. Wij wachten nog met smacht op de evaluatie van het eerste jaar SEM, wanneer mogen wij deze verwachten?

Statushouders dienen wij het zelfde te behandelen als alle andere inwoners van onze gemeente. Ze dienen zich thuis te voelen, maar ook gestimuleerd te worden bij het integreren en mee doen in onze samenleving.

Sport en Bewegen draagt bij aan een positieve gezondheid zowel sociaal als fysiek en werkt dus wat EML betreft ook zeker preventief. Laten we sporten en bewegen in onze gemeente vooral blijven stimuleren richting de toekomst!

Tevens kijken wij uit naar het Integraal Huisvestingsplan, zodat we een toekomstbeeld hebben met afspraken voor onze schoolgaande jeugd en dat zij in een prettige omgeving hun onderwijs kunnen volgen. Daarnaast zou wat ons betreft het accommodatiebeleid geactualiseerd kunnen worden, naar een nieuw beleidsplan dat meer past bij deze onzekere tijden. Een thema dat hierbij zeker niet gepasseerd mag worden is het (versneld) verduurzamen van deze accommodaties.

Wij betreuren de keuze van het college om de stimuleringssubsidieregeling voor verenigingen te schrappen uit de begroting. Samen met de VVD zullen wij dan ook een amendement indienen om toch mogelijkheden te creëren via de maatschappelijke stimuleringssubsidie voor verenigingen.

Dan geef ik graag het woord over aan René Janssen.

(Spreker 3, René)

Eijsden-Margraten staat voor een grote uitdaging op het gebied van duurzaamheid en klimaat. Of we het met het voorgeschotelde aantal van 27% zonnepanelen in EM versus 16% in NL goed doen is nog maar de vraag. Het gaat uiteindelijk om het opgebracht vermogen per inwoner versus het verbruikt vermogen per inwoner. En daar is nog een hele wereld van verschil te overbruggen.

Willen we uiteindelijk permanent af van torenhoge energie kosten, volledig aardgasvrij en circulair zijn, dan hebben we nog een hele weg te gaan. De “bijgestelde ambitie” om in 2050 energieneutraal te zijn is feitelijk een slechte zaak en geeft geen blijk van een stevige aanpak. Door het heft in eigen handen te nemen hoop je in veel gevallen te voorkomen dat erop een later moment ongewenste maar wel opgelegde maatregelen door gevoerd moeten worden die afbreuk doen aan ons landschap, woon- en leefklimaat. Het stimuleren van onze inwoners en ondernemers om maatregelen te nemen alleen is niet meer voldoende. Actief de boer opgaan om oplossingen op grotere schaal te vinden en gerealiseerd te krijgen is van belang en gewenst.

Voor het verduurzamen van de mobiliteit zien wij in het straatbeeld “nog” niet veel gebeuren. We stimuleren dan wel het (elektrisch) fietsen als ook het elektrisch rijden. Het aantal openbare laadpunten binnen de gemeente blijft nog beperkt, ook met de 300 die in de planning staan. Het toepassen van andere innovatieve en vooral slimme oplossingen blijft nog te veel achterwege.

Het is verder een goede zaak om samen met onze waterpartners invulling te geven aan de klimaatstresstesten die onze waterketen in beeld brengt. Daarmee trachten we de volksgezondheid te beschermen, een goede klimaat bestendige en natuurvriendelijke leefomgeving te creëren als het om verdroging en vernatting tegen gaan gaat.

Als het gaat om hitte bestrijding gaat zullen we in bestemmingsplannen meer ruimte moeten geven aan groen. Onderzoek wijst uit dat er meer dan 2 graden temperatuurverschil op straatniveau kan worden gerealiseerd door het aanplanten van voldoende groen. Tevens is groen een belangrijke factor hoe mensen de leefomgeving waarderen en de kwaliteit van leven ervaren. Groene daken is een stap in de goede richting maar niet voldoende. We zullen in onze bestemmingsplannen meer ruimte moeten maken voor nieuwe initiatieven t.a.v. bouw en groen in de buurt.

Het vraagstuk stikstof en CO2 heeft veel impact op niet alleen onze inwoners en hun leefomgeving maar zeer zeker ook op onze agrariërs.

Het inzetten op een aantal pijlers: het versterken van stikstofgevoelige natura 2000 gebieden, het aanpakken van stikstof en CO2 bij de bron maar zeker ook het blijven bieden van ruimte aan nieuwe ontwikkelingen voor agrariërs en natuurbeheerders is een goede zaak. Samen met agrariërs en natuurorganisaties zullen we moeten kijken hoe we nieuwe ontwikkelingen kunnen inzetten om onze omgeving te beschermen.

In hetzelfde kader is het ook goed om te kijken naar onze infrastructuur. Bij onderhoud en uitbreiding van onze infrastructuur, op of onder de grond, valt niet te ontkomen aan duurzaam werken. Duurzame infrastructuur is maatwerk, het varieert van het reduceren van CO2-uitstoot, tot milieu- en natuurdrukreductie t.a.v. te gebruiken materialen, financiën en zeker ook aandacht voor de omgevingskwaliteit van de inwoner. Denk hierbij aan het reduceren van overlast door sluipverkeer

en/of geluidsoverlast door verkeersbewegingen.

Als het gaat om wonen streven we naar een woningvoorraad met passende woningen voor onze inwoners in een leefomgeving die gezond, veilig en prettig is om in te wonen. Kwaliteit en duurzaamheid zijn daarbij belangrijke uitgangspunten.

In die zin is de gedachte om dit niet alleen in nieuwbouw te zoeken maar ook in de transformatie van cultuur-historische waardevolle panden en vrijkomend agrarisch vastgoed een goede zaak. Het innovatieve en creatieve gedachte goed is een positieve ontwikkeling. Innovatie en creativiteit mag alleen wat meer tot uiting komen in de uitvoering. Woningbouwplannen moeten niet alleen passen bij de behoefte maar ook bij de omgeving en voldoen aan innovatie en de klimaatadaptieplannen die we ons hebben voorgenomen.

Willen we naast de woningbouwopgave die we ons opleggen ook nog het buitengebied beschermen betekent dit dat we niet alleen agrarische complexen in het buitengebied restricties moeten opleggen maar ook de woningbouw die het buitengebied in reikt.

Ook externe factoren zoals de 30% norm om onze woningvoorraad te bestemmen als sociale huur woning geven voer tot nadenken, en moet niet ten kosten gaan van onze eigen inwoners met een urgente woonbehoefte. Door het inzetten van actieve strategische grondverwerving en overige planologische instrumenten kunnen we hopelijk zelf beter aan de knoppen blijven draaien en er tevens voor zorgen dat er naar randvoorwaarden wordt gekeken.

Dat een degelijke en veilige infrastructuur een belangrijk onderdeel voor een prettig woon- en leefklimaat binnen onze gemeente is is geen nieuws. Door toenemende auto-, vracht-, landbouw- en toeristisch-recreatief verkeer op de routes Aken/Maastricht, Margraten/Valkenburg, Mergellandroute het grensoverschrijdend verkeer en de parkeerproblematiek in diverse kernen staat het leefklimaat en de bereikbaarheid in de kernen onder enorme druk. Fysieke maatregelen en strenger handhaven hebben hierbij onze voorkeur.

Vaak gaat het bij dit soort zaken over het sec financiële aspect en de normen die theoretisch wellicht kloppen maar in de praktijk steeds onvoldoende bleken. De inwoner zelf wordt echter geen financiële waarde toegekend. Het GVVP van alweer augustus 2013 waarbij de accenten gelegd worden op een drietal thema's: veiligheid, parkeren en bereikbaarheid moest hier verandering in brengen. Echter zien we voor als nog dat onderdelen uit dit plan geen of te weinig aandacht krijgen.

Het streven naar betaalbare starterswoningen is nobel en ook wij steunen dat van harte. Echter moeten wij ons realiseren dat het realiseren van starterswoningen die gewild zijn voor een bedrag van 265.000 euro in een tijd van recessie waarschijnlijk een droom is. Zoals we reeds aangaven tijdens de betreffende raadsvergadering zullen we er voor moeten waken dat het effect van de starterslening niet averechts gaat werken voor de starters. Wellicht dat innovatieve en alternatieve woonvormen voor betere oplossingen kunnen zorgen.

De Omgevingswet is wederom uitgesteld en treedt nu naar verwachting op 1 juli 2023 in werking. Echter is de wet is onderhand zelf een lange termijn visie waarvan we van een definitieve startdatum

nog niet kunnen uitgaan. De hele wet lijkt wel ijdele hoop te worden voor beter. Het geheel aan regelingen en de uitvoerbaarheid zal het voor ons als gemeente(raad) zoals het er nu uit ziet niet eenvoudiger op maken en laat eenvoud nou net de het toverwoord rond deze wetgeving zijn.

De raad heeft voor ontwikkelingen rond deze wet samen met de lijn 50 gemeenten alvast een Bouwstenennotitie vastgesteld. Daarin staat waar alle betrokkenen het in de Omgevingsvisie over willen gaan hebben en welke aanpak daarvoor wordt beoogd. De rol van verplichte participatie lijkt in eerste instantie groter te worden. We kunnen echter lezen in het beleidsdocument “adviesrecht, delegatie en verplichte participatie E-M” dat verplichte participatie binnen onze gemeente alleen daadwerkelijk verplicht is bij door de raad vastgestelde gevallen. Daarnaast wordt participatie alleen maar gestimuleerd en/of geadviseerd. Participatie valt en staat dan ook met deze lijst. Is de lijst lang genoeg, zijn de voorgestelde waarden in de lijst voldoende? Allemaal vragen die we als raad in onze bedenkingen moeten gaan mee nemen.

Wij gaan onze algemene beschouwing afsluiten voorzitter. Het mag duidelijk zijn. We hebben te maken met diverse crisissen die ons boven het hoofd hangen. Focus op de juiste dingen doen is belangrijker dan ooit. We zullen er moeten zijn voor onze burgers. Ook voor ons als raad ligt er een belangrijke taak. De samenwerking en sfeer binnen de gemeenteraad na de verkiezingen van 2022 zijn in onze beleving beter dan lange tijd voorheen. Laten we dat koesteren en laten we vooral de samenwerking blijven opzoeken.